

De Heraut

van de

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 28 Juni 1881 (Staatsblad No. 124.)

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden.
Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE, Abonneementen en Advertentie aan de ADMINISTRATIE Bureau: Warmoesstraat 90, te Amsterdam.
Insendingen, die later dan Donderdag 's namiddags te 12 uren worden ontvangen, kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Zondag 10 Maart 1912. N°. 1784.

Abonnementen: franco aan huis, per drie maanden f 1.20, voor België per jaar f 5.30 bij vooruitbetaling, voor het verdere buitenland en Ned.-Indië per jaar f 6 bij vooruitbetaling. Afzonderlijke nummers f —.10. Abonneementen worden aangenomen door het Bureau te Amsterdam, Boekhandelaars, Postdirecteuren enz.
Advertentie: van 1 tot 6 regels f 1.00, voor elke regel meer f —.50. Aanvragen en vermelding van liefdegaven f —.12 per regel.

Van de Voleinding.

XLVIII.

TWEEDE REEKS.

X.

Maar de dag des Heeren zal komen als een dief in den nacht, in welken de hemelen met een gedruisch zullen voortbijgaan, en de elementen branden zullen en vergaan, en de aarde, en de werken die daarin zijn, zullen verbranden. 2 Petr. 3: 10.

Na rekening te hebben gehouden met de positie van onze aarde ten eerste in den hemelkoepel en ten andere in ons Zonnestelsel, hebben we thans nader onze aandacht te vestigen op de aarde zelf. Aan haar oppervlakte geeft onze aarde voor verreweg het grootste deel een eenduidigen waterspiegel te aanschouwen. Er is op onze aarde veel meer zee dan land. Al het land der vijf werelddelen samen beslaat slechts 28.3 % van de geheele oppervlakte, alle zeeën samen ver over de 71 %. In vierkante Kilometers uitgedrukt, levert alle land samen, met inbegrip van de eilanden, niet meer dan 144 miljoen op, terwijl het water samen een vlakte van 365 miljoen □ K.M. bedekt. Al te sterk wisselen de hoogten en diepten op onze aarde niet. De Stille Oceaan is nog geen 4 Kilometer diep, de Atlantische slechts 3.3 Kilometer, terwijl omgekeerd de berggronden niet hooger oploopen dan de Stille Oceaan diep is, en slechts op enkele plaatsen in Azië en Amerika eenige honderden Meters hooger oploopen. Het tellende bij onze aarde is vooral, dat het dusver nog niet gelukt is, zeer diep in haar bodem te delven. Ze heeft rondom een korst, waarvan de dikte geschat wordt op circa 54 Kilometer. Ge zoudt u dus het stuk land, dat tusschen de Residentie en Haarlem ligt, als recht overeind staande moeten denken, om u de dikte van die aardkorst voor te stellen. Reeds aan dit cijfer, vergeleken met de diepte der zeeën en de hoogte der bergen, voelt ge, hoe ondiep de oceanen en hoe weinig hoog de bergen zijn. Op een aardkorst van 54 Kilometer heeft een insinking of verheffing van 4 of 5 Kilometer weinig te beduiden. Maar nog minder bevredigend is de diepte, waarin men op het diepste punt in die aardkorst is kunnen indringen. Deze toch bedraagt niet meer dan 2.03 Kilometer, alzo nog geen 250 deel van de geheele aardkorst. Dit diepste punt is bereikt in Boven-Silezië, bij het dorp Rybnik; een cijfer op zichzelf reeds uiterst klein, maar klein vooral zoo ge het vergelijkt met de geheele diepte van de aarde tot op haar middenpunt, die ver over de 6000 Kilometer bedraagt.

Feitelijk weten we dan ook van den aardbol dien we bewonen, nog maar o, zoo weinig af. Experimenteel weet men van het binnenste der aarde zoo goed als niets. Slechts één stellig gegeven schijnt vast te staan, en dit is, dat naar gelang men dieper in de aarde indringt, de temperatuur stijgt en steeds hogere warmte wordt waargenomen. Zelfs begint die waarneming reeds zeer spoedig. Op de temperatuur van den aardbodem in engeren zin, oefent vanzelf de atmosfeer grooten invloed uit, zoodat die bodem in het koude jaargetijde tamelijk koel aanvoelt, terwijl ook de wisseling van dag en nacht hierop inwerkt. Reeds op een diepte van 1.3 Meter echter houdt de laatste, en op een diepte van 25 de eerste bedoelde wisseling op, in te werken, zoodat, dit dunne laagje bodem uitgezonderd, de temperatuur van geheel onze aardkorst door de warme gloeiende in het hart der aarde beheerscht wordt. In het geboortegat bij Acheladebach vond men op een diepte van nog geen 2 Kilometer reeds een hitte van over de 150 graden Fahrenheit. Hierbij nu moet wel in het oog worden gehouden, dat men deze hoogtemeter waarnaam op een diepte van nog geen 2 Kilometer, terwijl de geheele aardkorst een dikte van 54 Kilometer heeft. Daar nu deze aardkorst voor een groot gedeelte uit steenlagen bestaat, kan men hieruit opmaken, hoe ontzettend de gloeiende hitte in de kern van onze aarde moet zijn, om door zulk een dikke korst van 54 Kilometer de warmte nog met een temperatuur van 150° te doen doorwerken. Al heeft niemand dien innerlijken hard der aarde ooit aanschouwd, algemeen stelt men toch vast, dat onze aarde inwendig een alles te boven gaande hitte moet ontwikkelen en dat het een betrekkelijk slechts dunne korst is, die ons op haar oppervlakte van de vuurmassa scheidt. Aan de uitwerpselen die uit den krater van vuurspuwende bergen worden uitgestort, ziet men dan ook, hoe de hardste steen gesmolten in lavavorm uit de aarde voortkomt, en dat stroomende vuur worden uitgespuwd.

Vergelijkt men nu met deze gegevens hetgeen we in 2 Petr. 3 lezen, dan voelt men, hoe 't een met het ander strookt. Daar toch heet het: „De hemelen die nu zijn, en de aarde, zijn door het (scheppend) woord (Gods) als een schat weggelegd, en worden ten vure bewaard tegen den dag des oordeels. De Heere vertraagt de belofte niet, maar de dag des Heeren zal komen als een dief in den nacht, in welken de hemelen met een gedruisch zullen voortbijgaan en de elementen branden zullen en vergaan, en de aarde en de werken die daarin zijn, zullen verbranden.” Dit apostolisch woord verstaat men niet, zoo men rekent met wat wij aan de oppervlakte der aarde waarnemen. Daar toch doet al wat we waarnemen meer bedacht zijn op een ondergang van de wereld door het water. Rekent men daarentegen met de vondsten der geologische wetenschap, en weet men dat, op een dunne korst na, heel de aardbol die we bewonen, uit één gloeiende vuurmassa bestaat, dan rijzen hiermede beide uitspraken van den apostel, ten eerste zijn zeggen, dat de wereld water is en in water bestaande, wat klopt op de aangegeven verhouding van 28 % land met 71 % zee, en ten anderen dat eens al wat nu wereld heet, in 't vure verbranden en opsmelten zal, om in nieuwen vorm over te gaan. Immers hietoe is niets noodig, dan dat de aardkorst opensplijte; iets wat zich bij haar gestadige inkrimping en verimpeling zeer wel denken laat; en dat op die wijze de gloeiende vuurmassa gelegenheid verkrijgt om geheel de aardkorst te verteren. Ook uit kracht van deze gegevens ontvangen we derhalve den indruk, niet dat slechts wij menschen wisselen in ons levenslot, onderwijl de aarde onbeweeglijk en vast zou zijn, maar dat, geheel omgekeerd, ook de aarde zelf een gestadige verandering ondergaat; dat niet wij menschen alleen, maar ook de aarde die we bewonen, aan een proces der eeuwen is onderworpen; en dat het uit dien hoofde niet anders kan, of ook dit proces, dat de aarde zelf ondergaat, en dat niet uit geval, maar uit den raadsel Gods voortvloeit, evenals ons eigen lot op een Voleinding moet uitloopen; een Voleinding waaraan ze zich nu reeds sinds eeuwen voortbeweegt. Steeds blijft het dus onze slotsom, dat het één machtig proces is, waarin heel het geestelijke en stoffelijke Heelal zich voortbeweegt. Een proces waaraan we met onzen geest, met ons lichaam, met onze aarde en met heel ons Zonnestelsel deel hebben, en dat zich, 't al samenvattend en Gods bestel uitvoerend, haast naar het einde.

Het groote mysterie blijft nog steeds de beweging welke waarin zich de aarde bevindt, en waarin ze zich van het Westen naar het Oosten rondwentelt met een snelheid van bijna 30 Kilometer in de seconde, zoodat we met al wat in de aarde is, en met wat zich op de aarde beweegt, elk uur een afstand doorloopen van ruim 100,000 Kilometer, en alzo van veel meer dan 2 miljoen vier honderdduizend Kilometer op elken dag. De tweede beweging die hier bij komt, is veel minder haastend. Is de beweging van de aarde om de zon van bijna 30,000 meter in de seconde, de omwenteling van de aarde om haar as, die dag en nacht maakt, heeft slechts plaats met een snelheid van 464 meter in de seconde, en is alzo met de eerste bedoelde nauwelijks voor vergelijking vatbaar. Dat nu een star in het lichtdijgend, eenmaal in beweging zijnde, zich ongestoord voortbeweegt, levert voor ons denken geen moeilijkheid op; maar voor wie uitsluitend met wetenschappelijke gegevens rekent, blijft het mysterie liggen in de vraag, wie of wat aan deze bol, en ook aan onze planeten, den eersten stoot heeft gegeven, waardoor ze in beweging geraakt zijn, en dat wel voor alle planeten in denzelfden kring, en met een zich bijna gelijkblijvende snelheid. Voor wie van het denkbeeld der Schepping uitgaat, en alzo in al wat bestaat de hand van den Schepper eert, levert dit geen geheimenissen op, maar zoo men, gelijk zooveel doen, den Schepper ter zijde zet, wordt het ten eenenmale onverklaarbaar. God Almachtig heeft niet alleen de hemellichamen één voor één tot aanzijn geroepen, maar hun ook de beweging medegedeeld, zoodat de beweging van hun innerlijk proces, als de beweging van hun uitwendige loopbaan; en daar uit deze twee bewegingen geheel het proces, dat het Heelal doormaakt, geboren wordt, zoo blijkt ook hieruit, hoe het uitgangspunt van het proces in het Heelal niet anders kan genomen worden dan in Gods raadsel. Het onderling verband, waarin de hemellichamen tot elkander moeten staan, en de verhoudingen die in dit onderling verband moeten opkomen, zijn beide uitvloeisel van éénzelve Goddelijke gedachte. Het is de werkelijkheid van die gedachte Gods waarin

het proces der wereld bestaat, en de Voleinding van alle dingen kan niet anders wezen dan de volkomen werkelijkheid van wat van eeuwigheid in de gedachte Gods lag samengevat.
Alles in actie, en in een actie die een eenheid vormt, blijft het tooverwoord voor het wereldproces. Het is in de éénzelve hand zijner Almacht, dat God de Heere uw ziel houdt; met uw ziel uw lichaam; met uw lichaam heel de aarde waaruit de stof voor uw lichaam genomen is; met heel deze aarde het gansche zonnestelsel waartoe deze aarde behoort; en met dit zonnestelsel gansche het Firmament. Juist omdat de actie waarin dit alles verkeert, één uitgangspunt, één oorsprong, één werkende oorzaak heeft in Gods eeuwig bewustzijn, daarom kunt en moogt ge, in dit groot en machtig proces, het lot van uw eigen ik niet isoleeren van de Schepping in haar geheel. Ge moogt niet zeggen, dat alleen uw ziel waarde heeft en dat al 't stoffelijke en zielelijke als waardeloos terzij moet worden geworpen. Dat ware denkbaar en verstaanbaar, zoo alleen uw ziel, uw geest, uw ik zijn oorsprong in God had, en al wat daar stoffelijks bijkomt, er door menschen of andere creaturen aan ware toegevoegd. Dan kondt ge zeggen: Wat aan God zijn oorsprong dankt, niet zich een eeuwig bestaan gewaarborgd, maar al wat het creatuur hier aan toevoegt, versinkt straks in het niet. Maar al zulke gedachten weergeleggen zichzelf, zoodra ge inzicht en erkent, dat er geen creatuur is, anders dan door God geschapen, geschapen in verband met al het overige, en geschapen met een doel en met de beweegkracht om dit doel eens te bereiken. Had het Gode belieft, al wat hij schiep in volmaaktheid te scheppen en in eeuwigte ruste voor zijn alzied oog uit te spannen en uit te stallen, zoo zou er niets dan één eeuwig voortduren van het zijnde ontstaan zijn. Nu daarentegen uit de éénzelve gedachte Gods de ontelbare veelheid van creaturen, en al deze creaturen in actie geschapen zijn, nu moet zich wel in aller gezamenlijke actie één eenheid van gedachten verwezenlijken; moet het alles zich in één alomvattend en alom zich voortzettend proces voortbeweegen; en kan de Voleinding niet bereikt worden, dan door het eendielig overgaan van alle ding dat God schiep, uit de actie in de eeuwigte ruste der heerlijkheid.

Nu is die actie, die beweging, dat proces, die onze aarde met al 't overige, zij 't ook op eigen wijze, mee doorloopt, reeds eeuwenlang op gang, en het is van dit proces dat de geologie, of de aardkunde, ons met groote nauwkeurigheid het relaas, ten deele althans, voorleest. Veel rijker nog zou dat geologisch resultaat ons bevredigen, zoo het mogelijk ware gebleken, heel de aardkorst te doorboren. Nu men nog slechts 2 van 54 Kilometer aardkorst doorboord heeft, blijft nog zoo nameeloo veel te vragen over. Maar toch is het nu reeds verkregen resultaat van hoog gewicht, en geeft ons zelfs meer dan men zoo oppervlakkig zou wagen. Ware het toch zoo gesteld, dat de verschillende lagen van de aardkorst in zulver vlakken de één op de andere gestapeld waren, zoo zou ons alleen omtrent de bovenste lagen voldoende kennis zijn toegekomen. Doch dit is niet het geval. De onderscheidene lagen, waaruit de aardkorst bestaat, liggen niet horizontaal in één vlak der aarde uitgestrekt, maar schiel in allerlei bochten en wendingen door en over elkaar heen. Dit verklaart zich gevoeglijk, zoo men aanneemt, gelijk men dan ook doet, dat onze aarde begonnen is met een gloeiende bol, één vuurgloed, een kokende massa te zijn, en zulks wel omgeven door een machtige atmosfeer van vocht. Dit beduidt niet, dat er ook niet in de aardbol vocht kan gescholen hebben, maar in elk geval verkeerde dit vocht dan in een toestand van hooge verdamping, en soortgelijke invloed moet van den vuurgloed in heel onze aardbol aanvankelijk op de atmosfeer die de aarde omgaf, zijn uitgegaan. De gesteldheid van die atmosfeer stond tegen de gesteldheid van de gloeiende aardbol over. Tusschen beide moest een worsteling intreden. De vuurgloed moest steeds opgloeien om de atmosfeer in damp te doen opgaan, en omgekeerd, de atmosfeer moest een invloed oefenen, die er allengs toe leidde om de gloeiende massa af te koelen en den gloed te dempen. Bij die worsteling nu bleef aan de atmosfeer de overwinning. Niet de vuurgloed der aarde heeft onzen dampkring verdampd en doen verstuiven, maar omgekeerd is door den dampkring de buitenste oppervlakte der gloeiende massa ontvoerd, gehard en in een vaste laag omgezet. Op die aldus ontstane harde laag heeft toen de dampkring zijn dampen in den vorm van regendruppelen doen neerkomen, en alzo zijn

de zeeën over de oppervlakte der aarde uitgebreid. De overwinning van den dampkring is alzo een volkomene geweest, en waar ge ook de zee aanschouwt, die haar golven over de diepte doet trillen, spreekt die Oceaan u van een bedwongen, ten ondergebrachte, en nu geheel onderworpen vuurgloed.

Nadat nu eenmaal de uiterste oppervlakte der aarde afgekoeld en verkoold was, is dit proces van afkoeling en verkooling voortgegaan. Over de eerste laag van de eerste materie heeft zich een tweede, daarover een derde laag gevormd, en zoo is van leverde die korst ontstaan, die thans op een diepte van 54 Kilometer heel de aardbol omgeeft. Nu toont intusschen wat men in de aardkorst vindt, dat deze afkoeling en verharding niet regelmatig en geleidelijk plaats heeft, maar met schokken en stooten. Blijkbaar toch heeft de onmetelijke gloeiende massa nog gedurig getracht het verloren terrein te herwinnen, door zich met alle kracht tegen enkele zwakkere punten van de nieuw gevormde laag op te dringen, en die opnieuw te breken, te doorboren en te scheuren. Zoo kwam het telkens tot een geweldadige reactie van de gloeiende massa tegen de door de atmosfeer gevormde laag. Zoo schoof, zoodra er reeds meerdere lagen gevormd waren, een lagere laag dwars door een hogere heen, drong door de scheur naar boven, en zette zich daar vast. En behalve deze opringing van laag tegen laag en deze opschuiving en inschuiving van laag op en tusschen laag, had men bovendien nog van meet af te doen met wat we nu nog in de vuurspuwende bergen waarnemen. Al spoedig toch ontwaarde men bij nader onderzoek, dat de op elkaar volgende lagen al wat er onder school allerminst hermetisch hadden afgesloten. Bij de plaats hebbende inkrimping vooral kwamen er scheuren en gaten in zulk een laag, en zoodra zulk een opening zich gevormd had, drong de gloeiende massa zich op naar boven, om door deze scheuren en reuten heen gloeiende stroomden naar buiten te werpen. Het is hierdoor, dat de vuurspuwende bergen ontstaan zijn, en dat, gelijk nog onlangs in Zuid-Italië bleek, met het vuurspuwen van deze bergen een verbodkeling, verscheuring en vernieling van de bovenste laagdraag kan gepaard gaan, die zeer ernstige verwoestingen kan aanrichten. In vroeger jaren ontbrandde op dit punt soms vrij hevige strijd tusschen de zoogenaamde Plutonisten en Neptunisten, beide namen ontleend aan Romeinse godgestalten. Neptunus was in de mythologie de god van de zee, Pluto was de god van het vuur. Nu namen de Plutonisten de hierboven geschetste actie aan, daarin bestaande, dat de vuurgloed die uit het hart en de kern der aarde werkte, de hoofdwerker was van de plaatsgrijpende veranderingen; terwijl omgekeerd de Neptunisten de hoofdwerking van het water lieten uitgaan, dat zich uit de atmosfeer en uit de dampen der aarde op den vuurgloed wierp. Thans heeft die aloude strijd afgedaan, en is men het er tamelijk wel over eens, dat de gang der ontwikkeling van onze aarde zich uit beider werking samen, zoodat van het water als van het vuur, het best verklaren laat.

Men onderscheidt voorts de afkoelende en verhardende werking die aan de oppervlakte der aarde steeds verder voortdrong, in onderscheidene formaties. Eerst was al wat tot deze aarde behoorde één gloeiende, vloeiende massa, en eerst uit deze vloeiende massa heeft zich de steen in verschillende vormen verhard. Niet alleen het metaal, ook de steen begon met vloeistof te zijn, en het is eerst uit deze vloeistof, dat zich allengs de verschillende soorten van steen hebben afgekoeld. Vier formaties heeft men gepoogd daarbij te onderscheiden; iets waarop we hier niet nader kunnen ingaan, daar het voor ons onderzoek niet dan van zeer ondergeschikt belang is, welke soort steen achtereenvolgens door verharding in den toestand van vastheid is overgegaan. We volstaan daarom met de namen te noemen, waarmede men deze vier formaties pleegt aan te duiden. De onderste, diepst liggende formatie noemt men de *Archaische*, een naam die niet anders aanduidt, dan dat ze de *oudste* formatie is. Dan volgt de tweede, van anderen op gerekend, als de *Palaëozoische*, waartoe o. m. de steenkoolenlaag behoort. De derde is de *Mesozoische*, waarvan de krijtlagen de meest bekende zijn. En de vierde eindelijk is de *Kaenozoische* laag, waarin men ook sporen van menscheelike overblijfselen acht ontdekt te hebben. Toch beelde men het zich niet in, alsof deze vier formaties thans in stille ruste zich de één over de ander uitvielen. Het tegendeel is het geval. Er grijpt nog steeds ook in deze onderscheidene lagen een steeds voortgaande actie plaats, teweeggebracht onder den invloed van den *gloed*, den invloed

van het *water*, den invloed van de *lucht*, en den zijdelingschen invloed van de vuurspuwende *reuten*. Uit al deze invloeden toch ontstaan gedurig meerdere formaties, die niet anders dan uit de werking van nieuw ontwikkelde krachten te verklaren zijn. Iets waarop daarom te meer de aandacht zich moet vestigen, omdat bleek, dat er niet enkel vloeigloed in steen werd omgezet, maar dat de reeds gevormde steensoorten, onder den invloed van deze werkingen der lagen, zich ook in andere steensoorten veranderden. Feitelijk heeft men alzo met drieërlei te doen: 1e. met wat zich rechtstreeks uit de vloeiende gloeiende massa afkoelt en verhardt; 2e. met wat door de reeds gevormde lagen uit de gloeiende massa of uit een lagere laag doorbreekt en ten slotte op de aarde wordt uitgeworpen; en 3e. met wat in de reeds gevormde lagen zich onder nieuwe invloeden wijzigt, soms zelfs verandert in het soort. De eerste noemt men *sedimentaire*, omdat ze gevormd zijn door bezinking; de tweede *eruptieve*, omdat ze als vuur opspuwend; en de derde *dynamische* verschijnselen, omdat het producten zijn van nieuwopgekomen krachten.

Van bijzonder gewicht voor de kennis van de actie die in onze aardkorst plaats heeft, zijn de overblijfselen van organische bestanddelen die men niet alleen tusschen, maar ook in de steenformaties in groote menigte ontdekt heeft. Planten en dieren zijn blijkbaar door een actie als bovenbedoeld overvallen, soms zelfs in een nog werkzame massa opgenomen, en in die steenmenigte zelfs versterkt. In deze verschijnselen heeft men gedacht een middel te bezitten, om zelfs den duur te bepalen, die voor de formatie van zulk een laag noodig is geweest. Men achtte ten slotte zelfs met groote nauwkeurigheid te kunnen vaststellen, hoeveel jaren en eeuwen noodig waren geweest, om een steenkoolbed van zekere diepte en uitgestrektheid, gelijk men ze aantroft, in stillen voortgang te vormen. Zooveel het kon, ontdekte men hietoe zijn maatstaf aan veranderingen en formaties die nu nog plaats grijpen, en paste den gevonden maatstaf dan toe op de groote vervormingen die men in de sedimentaire lagen vond. Daar nu verreweg de meeste geologen uit de latere jaren niet alleen alle rekenen met de Heilige Schrift hadden opgegeven, maar er tuk op waren met wiskundige zekerheid aan te toonen, dat zij 't veel beter wisten dan de Schrift, is aan de uitkomsten van deze berekeningen maar al te dikwijls een wapen ontleend om de Openbaring in de Schrift met de openbaring in de Natuur te bestrijden. Nu erkent natuurlijk elk Christenmenschen, gelijk we boven reeds aangaven, dat hetgeen de Natuur zelf leert, evengoed een Openbaring Gods is als wat we in de Schrift vinden; maar de conclusie, die zeer stellig voor de *feiten* geldt, gaat daarom nog volstrekt niet door bij de daarop gebouwde *berekeningen*. Dan toch zou eerst vast moeten staan, dat het proces, waarmede we te doen hebben, zich alle eeuwen door met dezelfde *traagheid* had voortbewogen als thans. En juist hiervoor is het bewijs nooit geleverd, noch kan geleverd worden. Reeds bij het kind ziet men, hoe bij alle eerste wording het proces gansch andere en veel snellere afmetingen aanneemt dan op later leeftijd.

Dr. A. K.

DE DERDE LIJDENSWEER.

„Hij was veracht”.

Hij was veracht, en de onwaardigste onder de menschen, een man van smarten, en veracht in krankheid; en een tegelijk was als verborgene het aangezicht voor hem. Hij was veracht, en wij hebben hem niet gescht. Jes. 53: 3.

De Zoon Gods heeft zichzelf vernedert. Dit is het uitgangspunt. Hij was in de gestaltenis Gods, en is tot ons gekomen in de gestaltenis *ens menschen*. Het mysterie van de Vieschwording.

In deze Vieschwording heeft hij in de tweede plaats zichzelf vernedert. Er zijn er onder de kinderen der menschen die bekleed zijn met macht, met aardsche grootheid, met mogendheid. Doch dit alles liet de Christus in zijn menscheelike varen. Geen andere kroon droeg hij dan de doornenkroon, en 't zinnebeeld van zijn existentie was niet de kroon, maar het slavenkleed waarmee hij zich omgaf. Hij was gekomen, niet om gediend te worden, maar om te dienen.

En nu komt de derde trede in het af dalen. Hij heeft zich niet alleen vernedert en verbederd, maar het zich ook laten opleggen, dat hij *veracht* werd.

Reeds de profetie had 't in haar beeld aldus getekend. Jesaja had 't reeds voor eeuwen